

MEER GELD VOOR MINDER KOOLSTOF
***Banken en klimaatfinanciering:
voer voor discussie ?***

FRDO ,Brussel, 18 januari 2018

Myriam Vander Stichele, Senior Researcher
SOMO (Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen)

INTRO

- Context: financiële stabiliteit, bankensector, financiële hervormingen
- Groene ondersteunende factor vs. Bruine ontmoedigende factor
- Spaargeld voor groene doeleinden

Welke rol voor banken?

Overheidsschuld geïdentificeerd als een van de grootste obstakels voor de financiering van de transitie : de overheid vraagt nu aan de private/financiële sector om bij te dragen en te investeren, maar oorzaken van overheidsschuld komen ook van de financiële sector zelf

vs.

De financiële sector vraagt om subsidies en overheidsgaranties om te lenen en investeren in groen: na bail-outs , QE , etc.

Financiële stabiliteit en banken nog kwetsbaar

- Hervormingen zijn afgezwakt en hebben te weinig effect, te weinig duurzaamheid ingebouwd:

Bv. schaduwbankieren te weinig aangepakt en onder toezicht gesteld ('market based financing' incl. Hedge fondsen die nu ook kredietverleners zijn geworden en securitisation)

Bv. risico weging neemt onvoldoende alle ESG risico's mee, het vernieuwde banktoezicht onder the Bankenunie is onvoldoende, hoge winstverwachtingen (druk van de beursnotering)

- Hervormingen (nog) niet doorgevoerd:

Bv. splitsen van banken/afschermen van de klassieke bankactiviteiten van de speculatieve activiteiten

Bv. te weinig controle voor kapitaalstromen vooral in geval van (voorschrijdende) speculatieve handel en paniek

- Nog veel slechte leningen op de bankbalansen (vooral in sommige landen);
- Hoeveel leningen in fossiele industrie, en weinig duurzame activiteiten, op balans van EU banken die mogelijk “stranded assets” kunnen worden?

Bankkrediet

- Enkel ca. 40% van bankbalansen voor krediet aan economie (rest voor financiële markten incl. hedge fondsen)
- Klassieke bankenmodel onder druk door “zware regeldruk” en lage rente → ander bank business model:
 - securitisatie (omzetten van leningen in fondsen en effecten (cf. STS securitisation Regulation) → groene obligaties zijn vaak herfinanciering van leningen
 - intermediar voor beleggingen maar lange termijnleningen hebben een ander effect op bedrijven dan aandeelhoudersfinanciering/ korte termijn beleggingen

Risico weging verbeteren

- 'Material' / financiële risico's:
 - internal rating based models aangepakt (net nog in Basel III)
 - Milieu, sociale en governance (ESG) risico analyse moet worden verbeterd, o.a. met forward looking scenario's
 - Maatschappelijke risico's :
 - weinig bereidheid om echt goede ESG risico en impact analyse te maken
 - voor lange en korte termijn effecten voor de maatschappij (die de banken niet direct raken): hoe het best uitvoeren?
- Belangrijke rol van toezichthouders erkend (EU: ESA review): risico analyse controleren en bevragen

■ Voor burgers: voorbeelden

- Bv. Hypotheek voor energievriendelijke huizen (bv. Triodos: plus advies, minder interest als minder risico): energieverbruik is ook belangrijk, enkel energiebesparend of ook soort electriciteit en materialen duurzaam? (bv. gratis advies door overheid)
- Bv. Leningen voor elektrische auto's
- Bv. voor eigen windmolen: moeilijk

Vs. Veel (onduurzaam) consumptiekrediet door de banken

■ Voor bedrijven:

? Bereidheid om innovatieven en kleine initiatieven te financieren?

■ Voor investeerders:

- bv. Meer duurzame commercieel onroerendvastgoed cf. NL verplichting tegen 2020 → invloed op de leningen die worden gegeven
- Bv. speculatie in de huizenmarkt die 'groene' huizen te duur maakt?

Sparen of investeren?

Huidig EU beleid

- Capital Markets Union (ipv. bankkrediet)
 - > verandering van bank business model : als originator, of intermediair voor beleggingen
 - Cf. STS Securitisation Regulation (Europees kader voor eenvoudige, transparante en gestandaardiseerde securitisatie)
 - Pan European Personal Pension fund (PEPP) wet ipv. sparen?!? Welke beleggingen?!?
 - Vereenvoudigen van prospectussen (ESG info ?)
- EU zal actieplan voor duurzame financiële sector aankondigen op 22 maart 2018
- Impact assessment van voorgestelde regelgeving voor duurzaamheid wordt verbeterd
- Rol van fintech (bv. Robo-advisors)?

Green supportive factor (GSF):

Pro's & con's

■ Pro's:

- signaal dat banken worden ondersteund in hun poging tot meer groene financiering
- de beleidsmakers bepalen hoeveel minder kapitaalweging is toegelaten en niet de banken zelf
- concreet worden het groengehalte onderzocht en bepaalde sectoren gestimuleerd bij de uitwerking van de GSF

■ Con's

- Klimaatverandering brengt extra risico's mee voor bedrijven die bankleningen hebben: bankbuffers moeten omhoog ipv omlaag
- 'groene' initiatieven zijn niet per se minder risico-vol,
- ontstaan van een "groene bubbel" en onder-capitalisatie
- credit ratings dalen, of banken passen de GSF toch niet toe
- de 'externalities' worden niet door de banken gedragen = verkeerde signaal

Brown penalising factor (BPF): **SOMO**

Pro's & con's

■ Pro's

- duidelijk signaal/middel dat minder leningen moeten worden gegeven aan activiteiten die tot klimaat verandering leiden
- een bodem leggen onder alle leningen/iedereen moet aan zelfde vereisten voldoen: niemand kan nog profiteren van niet-groene leningen ook al brengen ze meer op

■ Con's

- op korte termijn kan de concurrentiekracht van EU banken verminderen (?)
- niet duidelijk wie de gevolgen zal dragen (vs. 'just transition')
- hoeveel meer leningen zullen hierdoor daadwerkelijk worden geherorienteerd naar meer klimaatvriendelijke activiteiten?

Andere maatregelen ?

- GSF alleen samen met BPF met goede definities
- Door een betere risico-weging van duurzaamheidsaspecten gaan kapitaaleisen al omhoog of omlaag : ESG risico's, ESG factors (niet-'material'), forward looking scenario's : overheid en toezichthouders kunnen ontwikkeling ondersteunen
- Garanties/subsidies, overnemen fossiele leningen/portefeuilles door overheid (met voorwaarden): niet beschouwd als staatshulp?
- Belasting op speculatieve en nutteloze geldstromen
- Ondersteunen van diversiteit van bankensector en proportionaliteit van regels en toezicht

Hoe spaargeld beter te gebruiken voor transitie ?

- Belangrijk dat ook spaargeld en leningen (en niet alleen beleggingen) voor transitie worden gebruikt:
 - Directere invloed dan via beleggen/aandeelhouderschap
 - Langere termijn verhouding
 - Cf. Inclusive finance/just transition: iedereen moet mee kunnen doen en eigen transitie kunnen financieren

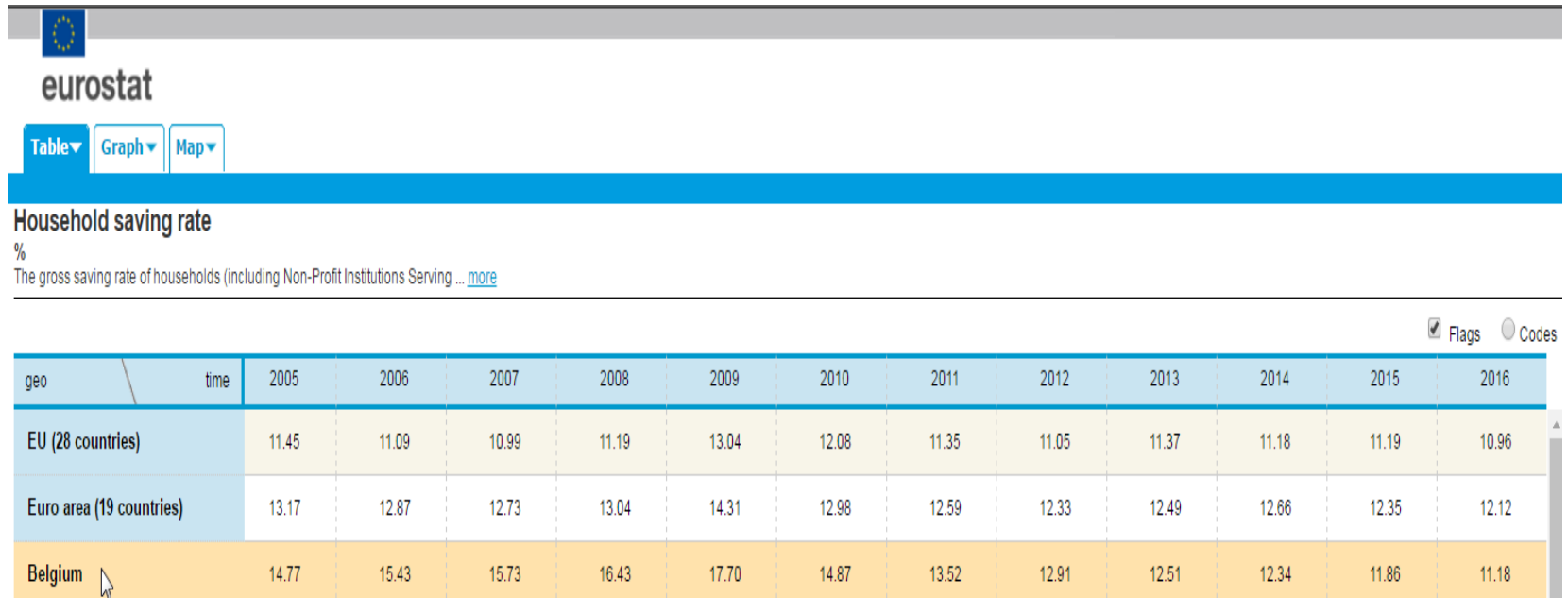
NB: deposito's zijn niet alleen de financiële middelen waarmee banken leningen aanbieden

- Groot deel van kapitaal in Europa zit in spaargeld en cash (tot 40%),

NB: velen worden gestimuleerd te investeren, vooral in 'passieve investeringsfondsen' = (cf. BlackRock: \$ 6000 miljard in beheer, vraagt nu eindelijk naar lange termijn en sociale impact van bedrijven wiens aandelen BlackRock in beheer heeft)

Gross saving rate of households

(<http://ec.europa.eu/eurostat/web/sector-accounts/data/main-tables>)

eurostat

Table Graph Map

Household saving rate
%

The gross saving rate of households (including Non-Profit Institutions Serving ... [more](#))

Flags Codes

geo	time	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
EU (28 countries)		11.45	11.09	10.99	11.19	13.04	12.08	11.35	11.05	11.37	11.18	11.19	10.96
Euro area (19 countries)		13.17	12.87	12.73	13.04	14.31	12.98	12.59	12.33	12.49	12.66	12.35	12.12
Belgium		14.77	15.43	15.73	16.43	17.70	14.87	13.52	12.91	12.51	12.34	11.86	11.18

The **gross saving rate of households** (including Non-Profit Institutions Serving Households) is defined as gross saving (ESA 2010 code: B8G) divided by gross disposable income (B6G), with the latter being adjusted for the change in the net equity of households in pension funds reserves (D8net). Gross saving is the part of the gross disposable income which is not spent as final consumption expenditure.

Voorbeeld in Nederland

- Lange termijn groen spaardeposito's en groenfondsen voor duurzame / klimaat verandering bestrijdende activiteiten :

andere banklicentie per bank: banken en instellingen zijn door de overheid erkend als "bank met een groenfonds". bv. ING Groenbank N.V.

= deposito's vallen onder additioneel bankgarantiestelsel naast gewone spaarrekeningen

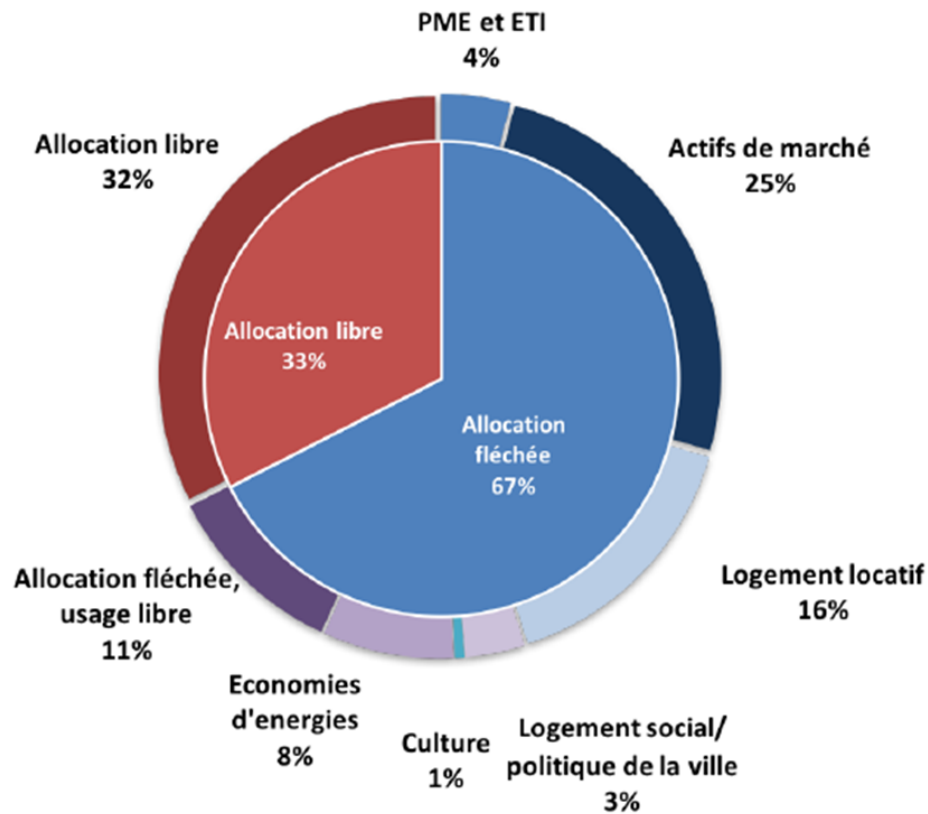
- Stimulans door belastingvoordeel:

Lagere inkomsten voor spaarder gecompenseerd door belastingvoordeel kunnen banken leningen uit dit fonds tegen een lagere rente verstrekken aan projecten met een groenverklaring (positief effect op het milieu en de natuur) aan te vragen door de bank

In Frankrijk

(http://www.strategie.gouv.fr/sites/strategie.gouv.fr/files/atoms/files/2ii_epargne_april_2017.pdf)

Graphique C. Répartition de la dépense fiscale par actifs et secteurs bénéficiaires du fléchage (total 11,3 Md€)

Source: Auteurs (2° ii), données PFL 2013

Aanbevelingen voor verbeteringen van Frans fiscaal voordeel

Fiscale voordelen moeten beter onderscheid maken en richting geven voor wat meer effectief is:

- Spaartegoeden die direct kleine bedrijven en groene activiteiten financieren ipv. groenfondsen die in aandelen investeren
- Minder diverse doeleinden maar energietransitie als een van de weinige doelen stellen voor spaargeld dat van fiscaal voordeel geniet

(Bron: 2ii Investing, Fiscalité de l'épargne financière et orientation des investissements (2017))

Probleem bij groene deposito's/fondsen

- Onvoldoende financieel/commercieel haalbare duurzame projecten/bedrijven/activiteiten die kunnen worden aangeboden ter financiering
- ← → door concurrentiedruk durven banken soms duurzaamheid eisen (niet-duurzame financiering niet weigeren), of willen de kosten niet doen om kleine projecten te onderzoeken en mee te ontwikkelen
- !?: garantie dat “groen” echt goed is voor klimaat en milieu; meten van impact is duur en niet/weinig geregeld
- !: Wat als er meer vraag komt: bubble of meer projecten?

CONCLUSIES

- Rol van de banken belangrijk (risico analyses, langere termijn leningen, veiliger voor minder rijke burgers) maar EU voorstellen (GSF) roepen vragen op
- EU inzet voor duurzame ‘investeringen’ (CMU) is onvoldoende in evenwicht met stimulans voor banken, en meer onderworpen aan korte termijn
- Discussie over competitiviteit van verduurzaming financiële sector → discussies op EU en internationaal niveau te stimuleren